

Utvärdering av miljöhälsovårdens verksamhet år 2019

Bilagor

Bilaga 1 Bedömningsenkät om hur tillsynen genomförts 2019 (VYHA)

INLEDNING

För att förenhetliga de kommunala tillsynsmyndigheternas tillsyn ska miljö- och hälsoskyddets kommunala myndighet uppgöra en tillsynsplan inom sitt eget område. Tillsynsplanen uppgörs enligt förpliktelser i hälsoskyddslagen, livsmedelslagen, tobakslagen och veterinärvårdslagen. Den ska även beakta de riksomfattande tillsynsplanerna som uppgörs av Livsmedelsverket och Valvira.

Den kommunala tillsynsplanen för hälsoinspektionen 2015 – 2019, uppdatering för år 2019, godkändes av övervakningssektionen 20.12.2018 § 23 och tillsynsplanen för djurens hälsa och välfärd samt för veterinärtjänster som kommunerna anordnar 2015-2019, uppdatering för år 2019, 20.12.2018 § 24.

RAPPORTERING AV TILLSYNSPLANENS FÖRVERKLIGANDE

Genomförandet av den kommunala tillsynsplanen skall årligen utvärderas och resultaten från tillsynen ska offentliggöras på det sätt som centralmyndigheterna bestämmer.

Uppgifter om antal objekt samt utförda inspektioner och provtagningar överförs direkt via dataprogrammet VATI. Den skriftliga utvärderingen görs dels genom denna utvärdering och dels i VYHA-programmet (bilaga 1). Ännu år 2019 ska uppgifter om hushållsvatten från EU-vattenverk sändas till Regionförvaltningsverket och Strålsäkerhetscentralen via Excel-tabeller. Uppgifterna via VYHA-programmet (bilaga 1) ska elektroniskt lämnas till Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland senast 31.3.2020. Utvärderingen ska även godkännas av övervakningssektionen.

1. Utvärdering av hälsoinspektionens tillsynsplan för 2019

1.1 ALLMÄNT

ARBETSTID OCH PRESTATIONER

Personalsituationen 2019

Inom hälsoinspektionen finns totalt 8,2 årsverken, varav 6,0 hälsoinspektörstjänster, 0,5 provtagarbefattning och 1,7 administrativa tjänster/befattningar. Av byråsekreterarens och chefen för miljöhälsovårdens arbetstid budgeteras 85 % inom hälsoinspektionen och 15 % inom veterinärvården. I diagram 1 nedan är dessa med som 100 %. Under år 2019 var 7,6 av hälsoinspektionens 8,2 tjänster/befattningar besatta. Det var hälsoinspektörer som fattades, endast 4,9 årsverken av de 6 tillgängliga kunde användas för tillsyn. Av hygienikerveterinärens arbetstid (helt budgeterad inom veterinärvården) används normalt ungefär 0,6 årsverke för livsmedelsövervakning, men under år 2019 endast 0,1 årsverke.

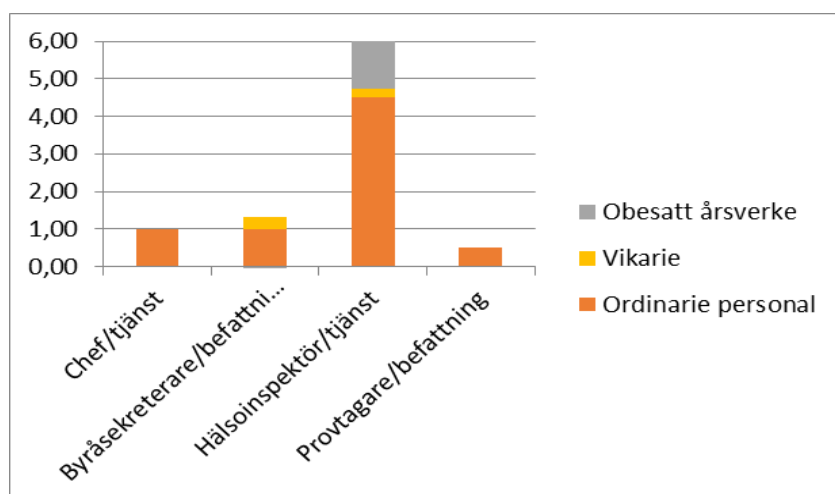

Diagram 1: sammanställning av bemanningen inom hälsoinspektionen

Dagsverken 2019

Enligt centralmyndigheternas rekommendation och vår egen riskbedömning skulle behovet för år 2019 ha varit 587 dagsverken för tillsynen, både planerad och oplanerad tillsyn, av de objekt som finns inom verksamhetsområdet. Det uppskattades att 95 dagsverken åtgår till resor och interna palavrar så sammanlagt skulle då behovet ha varit 682 dagsverken. Utöver detta åtgår även tid som inte bokförs i dataprogrammet, t.ex. utvecklings- och kvalitetsarbete, utbildning och egna studier av nya förordningar och direktiv, riskbedömningar samt information och rådgivning till kunder. Det nya dataprogrammet VATI ger inte för det första året en tillförlitlig statistik för dagsverken så därför kan inte en jämförelse mellan planerade och genomförda dagsverken göras för år 2019.

Under år 2019 bokfördes 1350 prestationer i VATI-programmet. Detta tal går inte att jämföra med bokförda prestationer under föregående år p.g.a. att dokumentationen i det

nuvarande nationella programmet skiljer sig från dokumentationen i det tidigare använda Tarkastaja-programmet.

I diagram 2 nedan ses den procentuella fördelningen av inspektionerna mellan de olika tillsynsområdena.

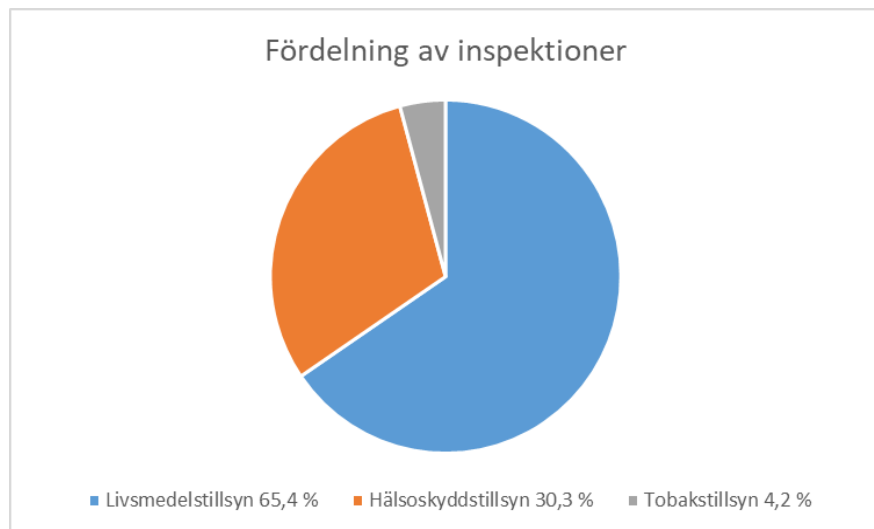

Diagram 2: Genomförda inspektioner per tillsynsområde 2018

I diagram 3 nedan ses förhållandet mellan olika prestationer under år 2019.

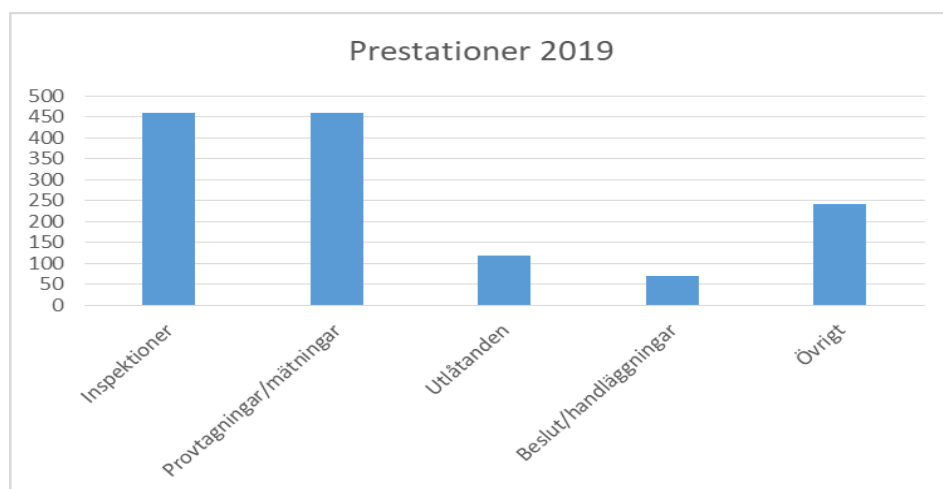

Diagram 3: Fördelning av prestationer

Det framgår tydligt i diagrammet att tyngdpunkten i hälsoinspektionens arbete består av inspektioner och provtagningar. Av de 459 inspektionerna är 350 (76,3 %) planerade inspektioner. I gruppen "övrigt" ingår kontakter ex. av olika slag, rådgivning till kunder, olika utredningar och sammandrag.

Planerade och utförda inspektioner 2019

Enligt den riskbaserade arbetsplanen borde 467 planerade inspektioner ha utförts. Under året utfördes 350 planerade inspektioner, vilket betyder att den utarbetade planen förverkligades till 75 %. Enligt centralmyndigheterna är en acceptabel nivå för genomförandegraden 70 - 90 %. Vårt eget mål var att 90 % av de planerade

inspektionerna skulle utföras. Utöver de 350 planerade inspektionerna utfördes 54 uppföljningsinspektioner och 55 oplanerade inspektioner. Många av de oplanerade inspektionerna berör akuta problem som ska utföras snabbt och som även ska prioriteras framom de planerade inspektionerna.

I diagram 4 nedan ses utförda planerade inspektioner, uppföljningsinspektioner och oplanerade inspektioner i förhållande till den godkända tillsynsplanen.

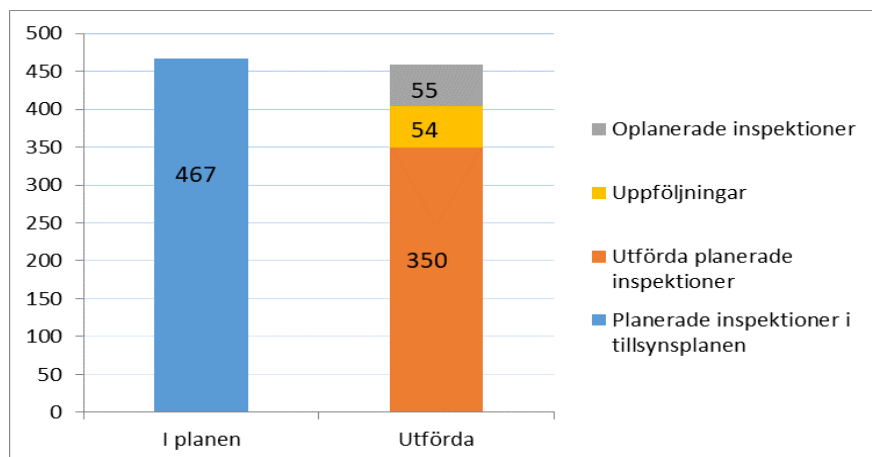

Diagram 4: Utförda planerade inspektioner, uppföljningar och oplanerade inspektioner i förhållande till planen

INTÄKTER

Under år 2019 har hälsoinspektionen via tillsynsavgifter fått in sammanlagt 77 003 €. Intäkterna har minskat med 10,4 % jämfört med år 2018. Det är de planerade inspektionerna som kan faktureras och de var 11 % färre år 2019 och därför minskade intäkterna.

Miljöhälsovårdens taxa kontrolleras årligen så att de avgifter som tas ut ska motsvara de verkliga kostnaderna med undantag av årsavgiften för detaljhandelstillstånd för tobaks- och nikotinersättningspreparat. År 2019 täckte inkomsterna från tillsynen 16,4 % av utgifterna. Nationellt ligger täckningsgraden på 15 - 20 %. Enligt lagstiftningen ska vi fakturera för den planerade tillsynen, så ifall vi lyckas öka andelen planerade inspektioner kommer även inkomsterna att ytterligare öka.

1.2 LIVSMEDELSTILLSYVEN 2019

I tabell 1 nedan finns en sammanställning av utförda inspektioner och provtagningar för livsmedelstillsynen åren 2018 och 2019. Planerade inspektioner 2019 är de som finns med i den riskbaserade tillsynsplanen.

År	Planerade inspektioner	Utförda planerade inspektioner	Utförda oplanerade inspektioner	Totalantal utförda inspektioner	Planens förverkligandegrad	Planerade prov	Tagna prov enl. planen
2018	360	255 samt 80 uppföljningar	34	369	70,8 %	Vid misstanke	42 samt 16 övriga
2019	311	245 samt 44 uppföljningar	7	289	78,8 %	Vid misstanke	16 samt 15 övriga

Tabell 3: Nyckeltal för livsmedelstillsynen

År 2019 genomfördes totalt 296 inspektioner enligt livsmedelslagen, 245 inspektioner var planerade OIVA-inspektioner, 44 OIVA-uppföljningar och 7 oplanerade inspektioner. Av de utförda inspektionerna är då 97,6 % av alla inspektioner en OIVA-inspektion. Enligt Livsmedelsverkets anvisningar ska en uppföljningsinspektion bokföras som planerad även om den de facto inte kunnat planeras på förhand. En uppföljningsinspektion utförs när OIVA-vitsordet blir C "bör korrigeras" eller D "dåligt". 18 % av de utförda OIVA-inspektionerna gav upphov till en uppföljningsinspektion. Antalet bokförda oplanerade inspektioner var endast 7 stycken. De oplanerade inspektionerna utgörs t.ex. av inspektioner till följd av klagomål, misstanke om brister eller utredningar av misstänkta matförgiftningar.

Provtagningen av livsmedel är helt på livsmedelsföretagarens ansvar som en del av egenkontrollen och därför har antalet myndighetsprov minskat. I tillsynsplanen fanns endast prov som tas vid misstanke om problem eller ifall verksamhetsidkaren inte tagit de prov som ska tas inom egenkontrollen. Under 2019 togs 31 prov från livsmedelslokaler. Av dem togs 16 p.g.a misstanke om problem, 13 prov vid matförgiftningsmisstanke och 2 prov på begäran av Livsmedelsverket.

Planens genomförandegrad beräknas på antalet utförda planerade inspektioner när uppföljningsinspektionerna inte beaktas och blir för hela livsmedelstillsynen 78,8 %. Förverkligandegraden är bättre än år 2018 och är högre än gränsen 70 %, som enligt Livsmedelsverkets bedömning bör uppnås för en tillfredsställande tillsyn, men vårt eget mål var 90 %. Om primärproduktionen inte medräknas är genomförandegraden 84,4 %. För primärproduktionen totalt är förverkligandegraden 55,7 %. De 0,1 årsverkerna för hygienikerveterinären har använts för inspektioner på mjölkgårdar och där är förverkligandegraden 77 %.

Alla planerade inspektioner är OIVA-inspektioner. Vid en OIVA-inspektion bedöms livsmedelslokalen på en skala från A till D (A = utmärkt, B = bra, C = bör korrigeras och D = dålig). Den procentuella fördelningen mellan de olika OIVA-vitsorden inom vårt övervakningsområde framgår ur nedanstående diagram 5.

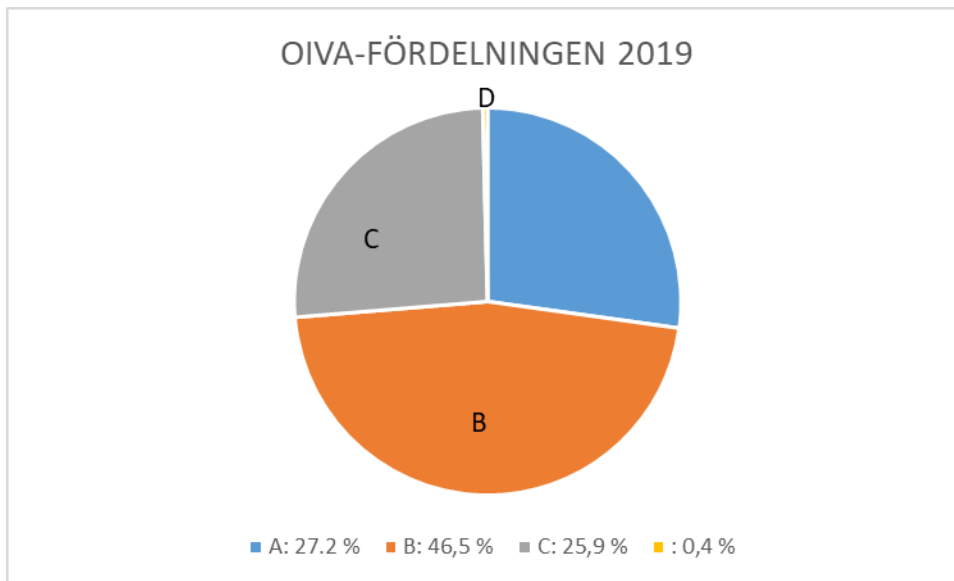

Diagram 5: Procentuell fördelning av OIVA-vitsorden

Livsmedelsverkets mål för OIVA-inspektionerna är att minst 85 % av bedömningarna ska vara A eller B. Inom vårt område gav 73,7 % av bedömningarna ett A eller ett B under år 2019. Förklaring till det stora antalet C och D är delvis att det under år 2019 öppnades flera nya objekt där det förekom problem samt att det förekommer brister i många verksamhetsidkares kunskande.

Tyngdpunktsområden

De nationella tyngdpunktsområdena för år 2019 gällde bl.a. att främja enhetlig och riskbaserad livsmedelstillsyn, ibruktagning av VATI-programmet, utveckla samarbetet med andra myndigheter för importövervakning av animaliska livsmedel, övervakningen av primärproduktion, utveckla beredskap att förebygga och övervaka livsmedelsbedrägerier samt att skapa nätverk för olika övervakningsuppgifter.

Förutom satsningar på de nationella tyngdpunktsområdena har samarbetet med de två andra tillsynsenheterna i Österbotten (Vasa stad och Västkustens miljöenhet) samt med tillsynsenheten i Karleby intensifierats. Målet med samarbetet är bl.a. att förenhetliga bedömningen av OIVA-raderna mellan våra tillsynsenheter och få fungerande nätverk.

När det gäller övervakningen av primärproduktion satsades all tid på inspektioner av mjölkgårdar eftersom resurserna under året var mycket små och mjölkgårdarnas inspektioner hade blivit bristfälligt utförda under 2018 p.g.a. resursbrist.

Beredskapen att förebygga och övervaka livsmedelsbedrägerier har förbättrats under året genom samarbete med Livsmedelsverket och andra tillsynsenheter men även genom ett intensifierat samarbete med polis och tull. Hälsoinspektörerna deltar även i olika nätverk både nationellt och inom landskapet.

Övervakningen planeras ofta i form av egna "projekt" så att samma typ av objekt övervakas under en viss tid.

Under år 2019 mottog hälsoinspektionen 5 klagomål kopplade till livsmedelshanteringen: 3 klagomål på kvaliteten på livsmedel, 1 klagomål på hygien i en livsmedelslokal och 1

klagomål på felaktiga eller vilseledande påskrifter på livsmedel. Utredningar av orsakerna till klagomålen har utförts och åtgärder vidtagits där brister konstaterats.

Inga epidemier på grund av matförgiftning inträffade under år 2019. Fyra anmälningar om misstänkt matförgiftning inkom till hälsoinspektionen, i samtliga fall gällde anmälan endast en person. Misstankarna ledde till en inspektion vid ifrågavarande objekt men inga större utredningar.

Administrativa tvångsåtgärder vidtogs via 1 tjänstemannabeslut och 2 beslut av övervakningssektionen. Tjänstemannabeslutet gällde förstörande av livsmedel p.g.a. felaktiga påskrifter, ingen spårbarhet och felaktiga transporttemperaturer. Besluten i övervakningssektionen var ett föreläggande av vite (uppgörande av egenkontrollplan) och ett utdömande av vite (förse livsmedlen med svensk- och finskspråkiga förpackningspåskrifter) i samma livsmedelslokal.

1.3 HÄLSOSKYDDSTILLSYNEN 2019

I tabell 4 nedan finns en sammanställning av utförda inspektioner och provtagningar för tillsynen över hälsoskyddet åren 2018 och 2019. Planerade inspektioner 2019 är de som inplanerats i den riskbaserade tillsynsplanen.

	Planerade inspektioner	Utförda planerade inspektioner	Utförda oplanerade inspektioner	Totalantal utförda inspektioner	Planens förverkligandegrad	Planerade prov	Tagna prov enl. planen
2018	126	108	97	205	85,7 %	321	363
2019	131	86 samt 10 uppföljningar	46	142	65,6 %	338	379

Tabell 4: Nyckeltal för hälsoskyddstillsynen

Totalt genomfördes 142 inspektioner enligt hälsoskyddslagen, varav 86 (67,6 %) var planerade inspektioner och 10 var uppföljningsinspektioner. Enligt det nya VATI-systemet bokförs en uppföljning som en planerad inspektion även om den ej kunnat planeras på förhand. 11,6 % av de planerade inspektionerna gav upphov till en uppföljningsinspektion. En uppföljningsinspektion utförs när det konstaterats en brist som bör åtgärdas inom en utsatt tid. Antalet oplanerade inspektioner är 46 stycken. Planens genomförandegrad beräknas på antalet utförda planerade inspektioner och blir endast 65,6 %. Orsaken till det låga resultatet är delvis personalbrist, av de 3,5 årsverken som planerats för hälsoskydd användes endast 2,96 årsverken, samt att hälsoinspektörerna under hösten var tvungna att prioritera vattenprovtagningar och därför inte hann utföra alla planerade inspektioner.

De oplanerade inspektionerna utgörs t.ex. av inspektioner i privata bostäder och inspektioner till följd av klagomål. Inom hälsoskyddet är antalet oplanerade inspektioner ofta högt, tidigare t.o.m. högre än antalet planerade inspektioner. Vårt mål är att höja antalet planerade inspektioner, men inspektioner vid ex. klagomål ska utföras framom de planerade inspektionerna, eftersom de kan beror på akuta brister som snabbt bör åtgärdas.

Av de 338 planerade proven togs flera än planerat, hela 379 prov, (112 %). Totalt togs 421 prov. Till icke planerade prov hör t.ex. förnyade prov och vissa prov som hör till vattenverkens egen driftskontroll. Av de tagna planerade proven är 43 % tagna av hushållsvatten, 29 % från simbassänger, 26,6 % från badstränder och 1,4 % övriga prov.

De prov som tagits från hushållsvatten har inte lett till begränsningar i användningen av hushållsvatten eller uppmaningar att koka dricksvatten. Vid simstränderna konstaterades inga förhöjda halter av bakterier under sommaren 2019. De flesta bassängvattenprov som togs uppfyllde alla kvalitetskrav.

Inga administrativa tvångsåtgärder enligt hälsoskyddslagen har vidtagits under år 2019.

Till den oplanerade delen av hälsoskyddstillsynen hör givandet av olika utlåtanden, t.ex. på byggnadsritningar, olika planer och miljötilstånd. Utlåtandena begärs ofta av kommunernas byggnads-, planläggnings- och miljövårdsenheter eller av Regionförvaltningsverket och NTM-centralerna. Det åtgår ofta mycket arbetstid för att sätta sig in i bakgrundsfakta innan utlåtandet kan ges, men detta är ett mycket viktigt arbete för att förebygga hälsomässiga olägenheter i framtiden. Det var även ett av de nationella tyngdpunktsområdena år 2019.

Tyngdpunktsområden

Det fanns fyra nationella tyngdpunktsområden för åren 2015-2019.

1. Hushållsvatten:

Tyngdpunkten ligger på en uppdatering av tillsynsundersökningsprogrammen och en anpassning av tillsynen och provmängderna så att de uppfyller kraven i hushållsvattenförordningen. Varje vattenverk ska också uppgöra en riskbedömning som även ska beaktas i tillsynsenhetens plan för exceptionella situationer.

Uppdatering av tillsynsenhetens egen plan för exceptionella situationer gjordes under året och mycket arbetstid har använts för vattenverkens riskbedömningar.

2. Övervakning av sanitära förhållanden

Åtgärdsgränserna för inomhusluftens parametrar har delvis blivit strängare genom en förordning om sanitära förhållanden i bostäder och andra vistelseutrymmen och dessutom ställs hårda krav på utomstående sakkunniga som granskar fastigheter. Valvira har gett anvisningar om tillämpningen av förordningen. Förordningen har implementerats i tillsynen.

Genomförandet av skolinspektioner, som utförs som gemensamma inspektioner tillsammans med andra instanser, startade 2017. Institutet för hälsa och välfärd har gett ut en guide, "Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos". Tidigare har hälsoinspektionen hållit i trådarna för skolgranskningarna men i samarbete med skolhälsovårdarna utarbetades en ny plan så att de har hand om planeringen av granskningarna och det är ett välfungerande system idag.

3. Intressentgrupper

Tyngdpunktsområdets mål är att mer hänsyn ska tas till hälsoskyddsfrågor i all kommunal planering och beslutsfattande. Under året har rutinerna för utlåtanden granskats och utvecklats.

4. Skönhetssalong eller annan behandling av huden
Ett nationellt tyngdpunktsområde som förverkligades redan år 2017.

1.4 TOBAKSTILLSYVEN 2019

I tabell 5 nedan finns en sammanställning av utförda inspektioner för tillsynen över tobakslagen åren 2018 och 2019. Planerade inspektioner 2019 är de som inplanerats i den egna riskbaserade tillsynsplanen.

	Planerade inspektioner	Utförda planerade inspektioner	Utförda oplanerade inspektioner	Totalantal utförda inspektioner	Planens förverkligandegrad
2018	26	31	0	31	119 %
2019	25	19	0	19	76 %

Tabell 5: Nyckeltal för tobakstillsynen

Totalt genomfördes 19 inspektioner, varav alla var planerade. Inga oplanerade inspektioner utfördes. Planens genomförandegrad beräknas på antalet utförda planerade inspektioner och blir 76 %, vilket är mycket gott med tanke på att en del av de inspektioner som skulle ha hört till år 2019 utfördes redan 2018. Vi har under många år legat efter när det gäller inspektioner av försäljningsplatser för tobak och därför har vi satsat på detta under åren 2018 och 2019. Räknas de åren tillsammans har 98 % av de planerade inspektionerna utförts.

Tyngdpunktsområden

Två nationella tyngdpunktsområden finns definierade för åren 2015-2019. Det ena gäller tobaksrökning vid allmänna tillställningar som ordnas på utomhusområden och det andra försäljning och reklam av tobakssurrogat och tobaksimitationer. Ingen nationell planering av projekten i anknytning till tyngdpunktsområdena gjordes under programperioden och har därför inte utförts inom vårt område.

1.5 SAMMANDRAG AV TILLSYVEN OCH FRAMTIDA UTVECKLING FÖR HÄLSOINSPEKTIONEN

Året 2019 startade bra med alla 6 hälsoinspektörstjänsterna besatta, men från mitten av mars fanns endast 5 hälsoinspektörer tillgängliga. Totalt under året användes 4,9 årsverken för hälsoinspektörerna. Ett mål för hälsoinspektionen har länge varit en specialisering av arbetsuppgifterna i antingen livsmedelsuppgifter eller hälsoskyddsuppgifter. I samband med personalförändringarna har nu specialiseringen genomförts fullt ut så att tre hälsoinspektörer arbetar enbart med livsmedelstillsyn och tre med hälsoskyddstillsyn. Under 2019 fanns 2,8 hälsoinspektörer inom hälsoskyddstillsynen samt 0,5 provtagare och inom livsmedelstillsynen 2,1 hälsoinspektörer. Trots bristen på

hälsoinspektörer under året har en tillfredsställande nivå på arbete kunnat uppnås. Alla klagomål och kontakter som mottagits har vi kunnat behandla och utreda.

Antalet planerade inspektioner förblev dock mindre än de uppställda målen i tillsynsplanen. När antalet utförda inspektioner jämförs med planen uppnådde vi en förverkligandegrad på 75 % för alla verksamhetsområden tillsammans. Förverkligandegraden för de olika delområdena är 78,8 % för livsmedelstillsyn, 65,6 % för hälsoskydd och 76 % för tobakstillsyn. Resultaten kan anses tillfredsställande även om det egna målet på 90 % inte uppnåddes. Inom livsmedelstillsynen är så gott som alla inspektioner som görs planerade inspektioner och uppföljningar av dem. Inom hälsoskydd förekommer varje år även många oplanerade inspektioner på grund av olika klagomål.

Hälsoinspektionen strävar till att öka andelen tid som används för tillsynsuppgifter och målet är att tillsynsplanens förverkligandegrad ska öka. Vårt mål är att 90 % av de planerade inspektionerna utförs. För att nå upp till detta krävs tillräcklig tillgång på hälsoinspektörer, god planering av tillsynen och uppföljning av arbetstiden samt en motiverad personal. Genom att utföra tillsynen via "projektgranskningar" av vissa objekttyper, ex. skolor, åldringshem, vattenverk eller en viss typ av livsmedelslokaler, strävar vi till en effektivare tillsyn. Inom alla delområden tror vi att tillsynen kan bli effektivare när hälsoinspektörerna nu har specialiserat sig inom vissa områden. Viktigt är också en gemensam prioritering av arbetsuppgifterna och gemensamma riktlinjer för hur arbetet utförs samt en följsamhet mot detta. Det leder även till en högre kvalitet på det utförda arbetet. För att klara av den förebyggande tillsynen är det viktigt att få kunniga vikarier så att hälsoinspektörernas 6 årsverken kan användas fullt ut.

Målet är dock inte enbart att uppnå ett stort antal inspektioner utan även att utföra kvalitativt god tillsyn som baserar sig på en väl utförd riskbedömning. Därför satsar vi på att ständigt arbeta med kvalitetsutveckling. Genom att alla följer uppgjorda rutinbeskrivningar och checklistor säkerställs en jämlik övervakning av verksamhetsidkarna och inga delområden glöms bort vid inspektionerna. Hälsoinspektionen använder ett kvalitetsprogram LaatuNet som är speciellt planerat för miljöhälsovårdens olika delområden och används nationellt av många enheter. Så länge vi är en del av Social- och hälsovårdsverket i Jakobstad har vi även ett SHQS-kvalitetserkännande, som är i kraft till hösten 2022.

2 .Utvärdering av tillsynsplanen för djurens hälsa och välfärd samt för veterinärtjänster som kommunerna anordnar år 2019

Personalsituationen 2019

Inom veterinärvården finns totalt 5,3 årsverken varav 3,0 är praktiserande veterinärtjänster, 1,0 hygienikerveterinärtjänst och 1,0 tillsynsveterinärtjänst samt 0,3 administrativa tjänster/befattningar. Av hygienikerveterinärens arbetstid åtgår ungefär 80 % till livsmedelsövervakning (prestationerna bokförs inom hälsoinspektionen). Av byråsekreterarens och chefen för miljöhälsovårdens arbetstid budgeteras 15 % inom veterinärvården och 85 % inom hälsoinspektionen. I diagram 6 nedan är inte chefens och byråsekreterarens årsverken medtagna.

Under år 2019 var alla praktiserande veterinärtjänster besatta men endast en till 100 %. Hygienikerveterinärens och tillsynsveterinärens tjänster har endast varit delvist besatta under året. Inom veterinärvården användes 4,6 årsverken under år 2018, men i praktiken när t.ex. sjukskrivningar beaktas, har endast 4,0 årsverken varit tillgängliga. Sedan oktober 2018 har tillsynsveterinärstjänsten inte varit besatt med en ordinarie tillsynsveterinär och under år 2019 användes endast 0,2 årsverken för tillsynsveterinär via vikarieanställningar. Från oktober 2019 har en djursjukvårdare varit anställd vid veterinärmottagningen i Jakobstad. Detta gör att en klinikavgift kan uttas av kunderna.

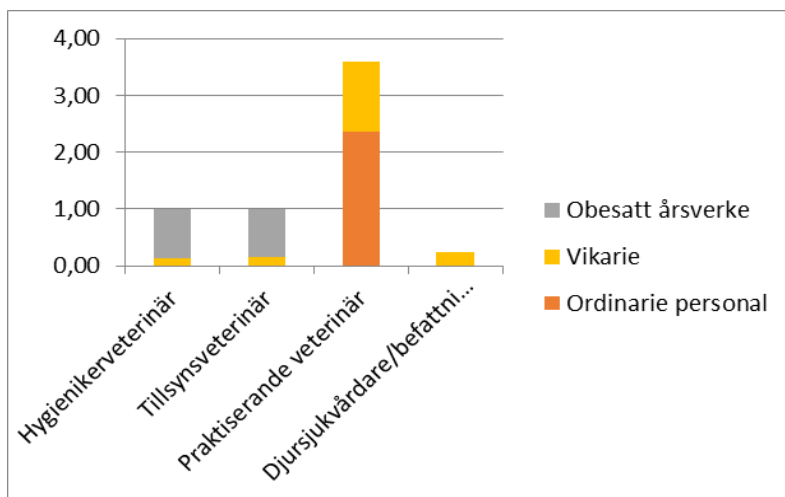

Diagram 6: Sammanställning av bemanningen inom veterinärvården

Prestationer 2019

I tabell 6 nedan finns nyckeltal för veterinärvården under åren 2013 - 2019:

Prestationer	Bokslut -13	Bokslut -14	Bokslut -15	Bokslut -16	Bokslut -17	Bokslut -18	Bokslut -19
Sjukbesök, tjänstetid	1648	1643	2045	1856	1620	1438	1583
Smådjursbesök, tjänstetid	1529	1807	2063	2263	1971	2306	2479
Hälsovårdsbesök	294	299	355	315	349	327	302
Sjukbesök, jourtid	442	393	510	381	452	405	462
Smådjursbesök, jourtid	215	209	322	348	395	528	671
Tillsynsuppgifter	80	107	124	158	150	136	115
Totalt	4208	4458	5419	5321	4937	5140	5612
Årsverken, totalt	4,2	4,5	4,8	4,8	5,1	5,2	4,8

Tabell 6: Nyckeltal, prestationer

Det totala antalet prestationer är 9,2 % högre än året innan. Antalet sjukbesök hos nyttodjur har ökat med 10,1 % och antalet besök av smådjur med 7,5 %. Antalet jourbesök har totalt sett ökat med hela 21,4 %, det har skett en ökning både på smådjurs- och nyttodjursidan. Antalet hälsovårdsbesök är lägre än åren innan och förklaras av att antalet gårdar minskat men besöken tar längre tid i anspråk eftersom antalet djur per gård ofta har ökat. Antalet tillsynsuppgifter är lägre än åren innan men det blev en hel del ogjort under år 2019 eftersom endast 0,2 årsverke för tillsynsveterinären var besatt. Alla akuta uppgifter kunde skötas, ofta av de praktiserande veterinärerna, men de planerade inspektionerna vid ex. häststall och kennlar blev ogjorda. Under år 2019 utfärdades 12 djurskyddsbeslut av kommunalveterinärerna inom vårt område.

I diagram 7 ses fördelningen mellan andelen nyttodjur och sällskapsdjur under dagtid och jourtid samt antalet hälsovårdsbesök och djurskyddsbesök under åren 2013 till 2019.

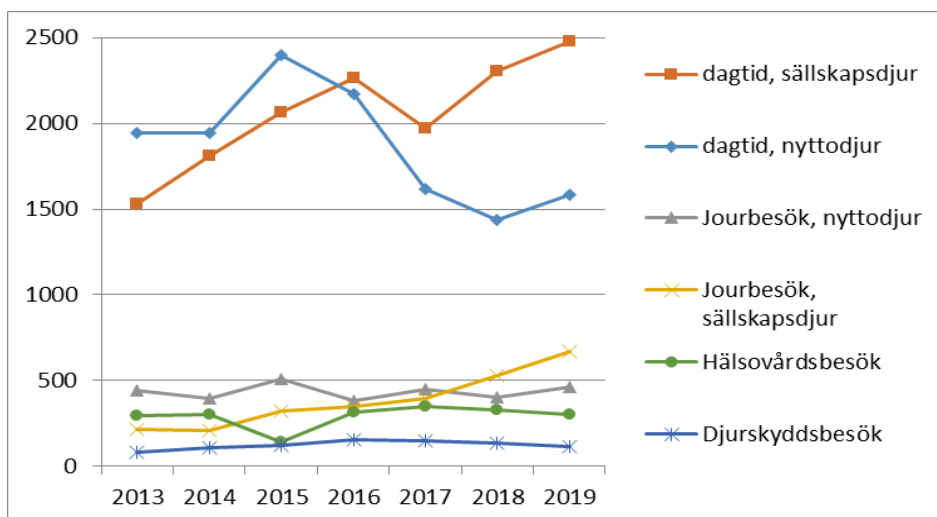

Diagram 7, statistik på besök 2013 – 2019

I diagram 8 nedan ses fördelningen av de praktiserande veterinärernas prestationer dagtid enligt djurägarens hemkommun under år 2019. Den procentuella fördelningen är Jakobstad 36,86 %, Nykarleby 22,95 %, Pedersöre 34,03 % och Larsmo 6,16 %.

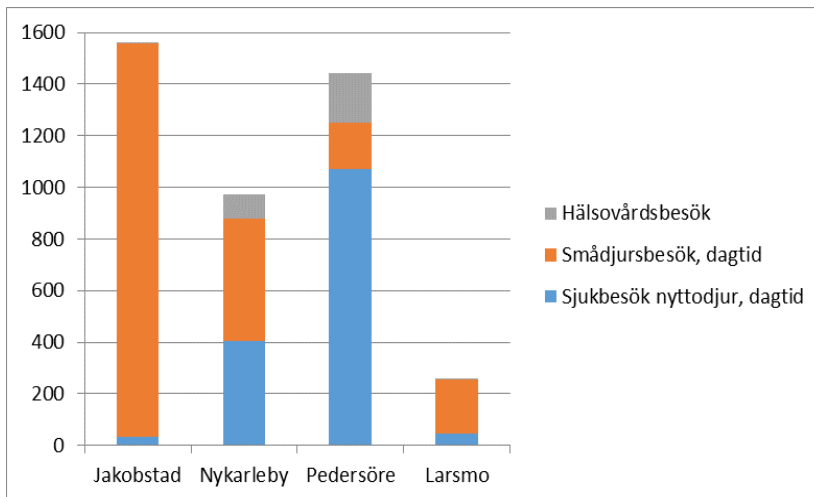

Diagram 8, fördelning av prestationer dagtid per kommun år 2019

I diagrammet ses att i Jakobstad och Larsmo förekommer mycket smådjursbesök jämfört med besök av nyttodjur medan andelen nyttodjursbesök (både sjuk- och hälsovårdsbesök) utgör den största delen av besöken i Nykarleby och Pedersöre.

Tillgången på veterinärtjänster

Under år 2019 har tillgången på de grundläggande veterinärtjänsterna inom vårt område varit tillfredsställande både under dag- och jourtid. Veterinärerna klarar av att dagtid ge grundläggande veterinärvård inom de tidsramar som finns, icke-akut vård enligt tidsbeställning inom en vecka och operationer av friska djur inom tre veckor, men arbetsdagarna blir ibland långa. Samtliga veterinärer har telefontid kl. 08-09 under vardagar och ger då veterinärrådgivning per telefon. Det skulle finnas behov av mer tid för förebyggande veterinärvård i form av hälsovårdsbesök, nu används veterinärernas tid främst till sjukvård. Dessutom kommer behovet av hälsovårdsbesök att öka under kommande år då olika stödformer binds till hälsovårdsavtalen.

Den jourring, där de tre praktiserande veterinärerna ingår tillsammans med veterinärerna i Kronoby och Karleby, är uppgjord så, att möjlighet till hjälp jourtid kan fås inom tre timmar. Denna jourring har redan under många års tid fungerat väl. Det finns ett centraliserat avgiftsbelagt dejournummer för området. Dejoureringen för små- och nyttodjur sköts tillsammans och det har i praktiken fungerat väl. Besöken under jourtid ökade med hela 21,4 % jämfört med året innan. Sedan år 2016 har jourbesöken ökat med 55 %. Även om det är smådjursbesöken som ökade mest har man kunnat ge akut hjälp till dem utan att det påverkat vården av nyttodjur. Inom vårt område är det ytterst viktigt, att den veterinär som dejourerar, behärskar både svenska och finska.

Inom området finns även privata veterinärtjänster men samarbetskommunerna har inga avtal om köptjänster.

Tillsyn över djurens hälsa och välfärd

Veterinären ansvarar även för verkställigheten och tillsynen av lagen om djursjukdomar och förordningen om sjukdomar som ska bekämpas samt övervakning av zoonoser (djursjukdom som även kan smitta människor). För vissa djursjukdomar som enligt lag ska bekämpas finns hälsokontrollprogram, där det fastställts vilka kontroller som ska utföras. Hit hör ex. salmonellaövervakningen för höns, broiler och kalkoner. För nötdjur och svin

finns även riksomfattande hälsovårdsprogram och år 2019 gjordes 302 hälsovårdsbesök i anslutning till uppföljningen av dem. Eftersom vissa ekonomiska fördelar har sammankopplats med att gården har gjort ett hälsovårdsavtal med en veterinär, kommer behovet av hälsovårdsbesök att öka. Tidsåtgången per besök varierar beroende på antalet djur på gården och det kan åtgå 0,5 – 1 dagsverke/besök. Inom vårt område skulle det finnas behov av ytterligare 0,5 veterinärtjänster för att tillgodose behovet av förebyggande verksamhet.

Till den kommunala djurskyddsmyndighetens uppgifter hör även att övervaka att djur sköts, behandlas och transporteras enligt djurskyddsbestämmelserna. Djurskyddsinspektioner utförs på basen av misstankar, när man upptäcker förfaranden som strider mot djurskyddsbestämmelserna, anmälningar som inkommer från allmänheten eller på begäran av Regionförvaltningsverket. Denna tillsyn är mycket tidskrävande och borde helst inte utföras av den veterinär som i övrigt ansvarar för djuren på gården.

Från hösten 2013 har det funnits en tillsynsveterinärstjänst men tjänsten har varit obesatt från hösten 2018. Under år 2019 fanns en vikarie för tillsynsveterinären men endast på 0,2 årsverken. P.g.a. detta har mycket av den planerade tillsynen över djurens hälsa och välfärd blivit ogjord. Alla akuta fall har vi ändå kunnat sköta, men även de praktiserande veterinärerna har varit tvungna att använda en hel del arbetstid för djurskyddstillsyn. Vid mera krävande fall eller då det varit fråga om stora djurgårdar behövs det ibland två veterinärer för att utföra djurskyddsinspektionerna. Även sjukskrivningar påverkade utfallet under 2019.

Inspektioner skall även göras på sådana platser där verksamheten förutsätter en ansökan eller anmälan. Målet är att tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet ska granskas enligt rekommendationer och krav. Anläggningar som hanterar animaliska biprodukter ska vara godkända och registrerade samt inspekteras regelbundet på basen av en utförd riskbedömning av Livsmedelsverket.

I tabell 7 nedan framgår vad som hade planerats år 2019 och vad som utfördes gällande tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet för hållande av djur.

Verksamhetstyp	Antal objekt	Antal inspektioner per år	Planerat år 2019		Utförda inspektioner 2019
			Totalt antal inspektioner	Arbetstidsåtgång (h)	
Ridstall	34	0,33 – 1	9	63	0
Kennlar	6	0,33 – 1	3	18	0
Djurbutik	1	0,5 – 1	1	4	0
Djurhotell	10	0,33 – 1	5	30	0
Mottagning för upphittade djur	1	0,33 – 1	1	6	0
Totalt	52		19	121 (16,1 dv)	0

Tabell 7: Planerade och utförda inspektioner 2019

Ingen av de 19 inplanerade inspektionerna kunde utföras.

I slutet av år 2019 fanns 7 fjäderfågårdar som berörs av det nationella salmonellaprogrammet och samtliga gårdar inspekterades 2019. Även provtagning för fågelinfluensa har utförts på begäran av Livsmedelsverket. Under år 2019 konstaterades

salmonella vid 5 svingårdar och 1 nötgård. Omfattande utredningar och provtagningar gjordes vid de olika produktionsgårdarna.

Staten ersätter alla kostnader för tillsyn över djurens hälsa och välfärd.

Tillsyn över övnsmedelssäkerheten

Tillsyn över livsmedelssäkerheten, speciellt vid produktion av animaliska livsmedel, ska också enligt veterinärvårdslagen ordnas av kommunen. Hit hör bl.a. inspektioner vid gårdar med mjölkproduktion och de ska utföras av en kommunalveterinär. Mjölkgårdarna ska granskas med 1-5 års intervall beroende på en riskklassificering. År 2019 utfördes 32 inspektioner varav 2 var uppföljningsinspektioner. Det betyder att 77 % av de planerade inspektionerna vid mjölkgårdar kunde utföras vilket är mycket bra med tanke på att endast 0,13 årsverke användes för detta. Inom vårt område finns totalt 116 gårdar med mjölkproduktion. Vid hygiengranskningarna på mjölkgårdarna granskas även att djurskyddsbestämmelserna följs.

Sammanfattning och framtida utveckling

Personalsituationen inom veterinärvården har varit en utmaning under år 2019. De tre praktiserande veterinärtjänsterna har varit besatta och grundläggande veterinärvård har kunnat ges. Pressen på de praktiserande veterinärerna har varit stort. Det totala antalet besök under tjänstetid ökade med 7,2 % jämfört med året innan och så länge tillsynsveterinärstjänsten är obesatt är de praktiserande veterinärerna även tvungna att ta hand om en hel del tillsynsuppgifter, vilket ökar på deras arbetsbörda. Under 2019 var det brist på tillsyns- och hygienikerveterinärstjänster, endast 0,3 årsverken användes för de 2 tjänsterna. Inga sökande fanns till den lediganslagna tillsynsveterinärtjänsten och det är en stor utmaning att få vikarier för både tillsyns- och hygienikerveterinären. Det finns behov av att förstärka de praktiserande veterinärtjänsterna med åtminstone 0,5 årsverke.
